

KLYNGEANALYSEN 2013

Norwegian Centre of Expertise

M A R I T I M E

Tittel: NCE Maritime klyngeanalyse 2013
Status for maritime næringer i Møre og Romsdal

Prosjektnr.: 2482

Prosjektnavn: Maritim klynge 2013

Finansieringskilde: NCE Maritime og Nordea

Prosjektleder: Oddmund Oterhals, forskningsleder

Faglig ansvarlig: Arild Hervik, professor/seniorforsker

Analyser: Bjørn G. Bergem, seniorrådgiver

Datainnsamling: Gøran Johannessen, rådgiver

Molde, september 2013

NCE Maritime Klyngeanalysen 2013

Fortsatt gode utsikter,
men økende sårbarhet

Arild Hervik
Oddmund Oterhals

NCE Maritime
Ålesund, 27. september 2013

Hovedpunkter i fjorårets analyse

- God vekst i omsetning, som preger både rederi, verft, design og utstyr, antyder tilbake til den gode trend
- Fortsatt god inntjening for verft og utstyr, mens rederiene til tross for positiv utvikling opplever lave rater i delmarkeder
- Svært gode utsikter for offshore aktivitet – boom
- Ordreinngangen i 2012 allerede nå i september tilsvarende årsproduksjon, men den nedgangen i ordreinngang som kom sommeren og høsten 2011 kan gi noen kapasitetsutfordringer i 2013
- Med ordreutviklingen slik den avtegner seg i 2012, samt markedsutseptene inn i 2013, synes den maritime klyngen å ha rimelige gode utsikter på kort sikt

Status 2013

- 11 prosent vekst i omsetning hvor oppgangen er sterkest i leverandørsektoren og for rederiene
- Sysselsettingen viser tre prosent vekst, også her mest i rederiene og leverandørsektoren
- Nedgang i inntjening for verft, og rederiene har fortsatt relativt lav inntjening
- Ordreinngangen hittil i 2013 tilsvarende årsproduksjon dersom trenden fortsetter ut året
- Med ordreutviklingen slik den avtegner seg i 2013, samt markedsutsiktene inn i 2014, synes den maritime klyngen å ha rimelige gode utsikter på kort sikt
- Fortsatt forventes høy offshore aktivitet frem mot 2020 og dermed rimelig gode utsikter, men med økende sårbarhet

Klyngeanalysen 2013

Møre og Romsdal	Populasjon 2013 (bedrifter)	Svar andel bedrifter	Svar andel omsetning
Leverandører utstyr og tjenester	172	41 %	80 %
Rederi	18	83 %	91 %
Skipskonsulenter	14	86 %	99 %
Skipsverft	14	93 %	99 %
Sum	218	50 %	89 %

Maritim klynge M&R 2013

SKIPSKONSULENTER

14 bedrifter
Omsetning: 1.0 mrd kr
Resultatgrad: 20.3 %
Årsverk: 494
(12 innleie)

SKIPSVERFT

14 verft
Omsetning: 14.8 mrd kr
Resultatgrad: 5.7 %
Årsverk: 4.390
(2.460 innleie/underentr.)

LEVERANDØRER

172 bedrifter
Omsetning: 22.0 mrd kr
Resultatgrad: 5.7 %
Årsverk: 8.630
(880 innleie)

REDERI

18 rederier
Omsetning: 13.2 mrd kr
Resultatgrad: 12.8 %
Årsverk: 7.030
(6.405 sjøfolk)

HAVFISKEFLÅTE*

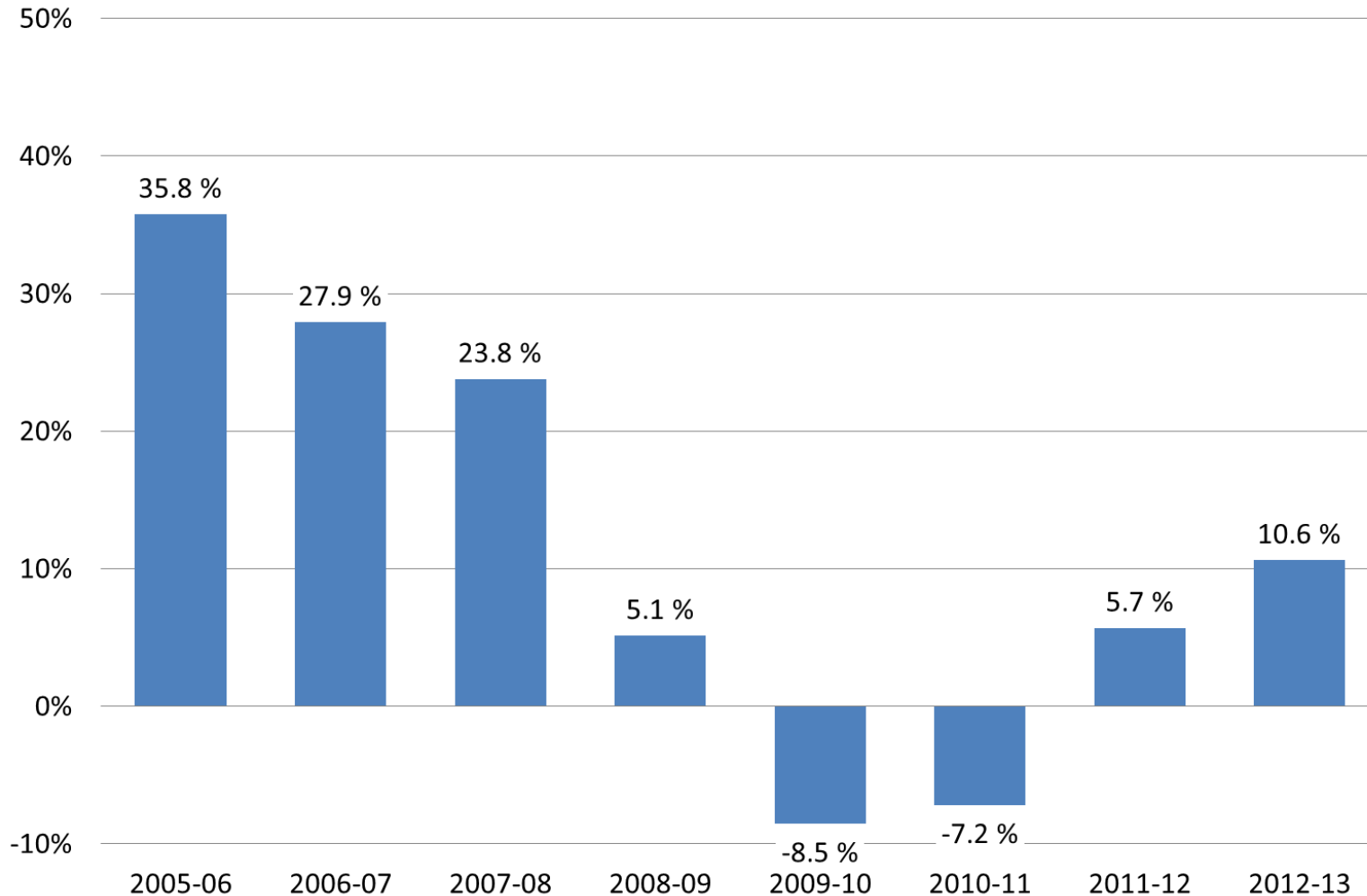
76 fartøy
Omsetning: 3,4 mrd kr
Resultatgrad: 18.7 %
Årsverk: 2.400

* Aktive fartøy i M&R i størrelsen 28m st.l. og over ved utgangen av 2012. Nøkkeltallene basert på Fiskeridirektoratets «Lønnsomhetsundersøkelse for fiskeflåten 2011» og tar utgangspunkt i gjennomsnittstall for denne fartøystørrelsen.

Nøkkeltall 2012 og 2013

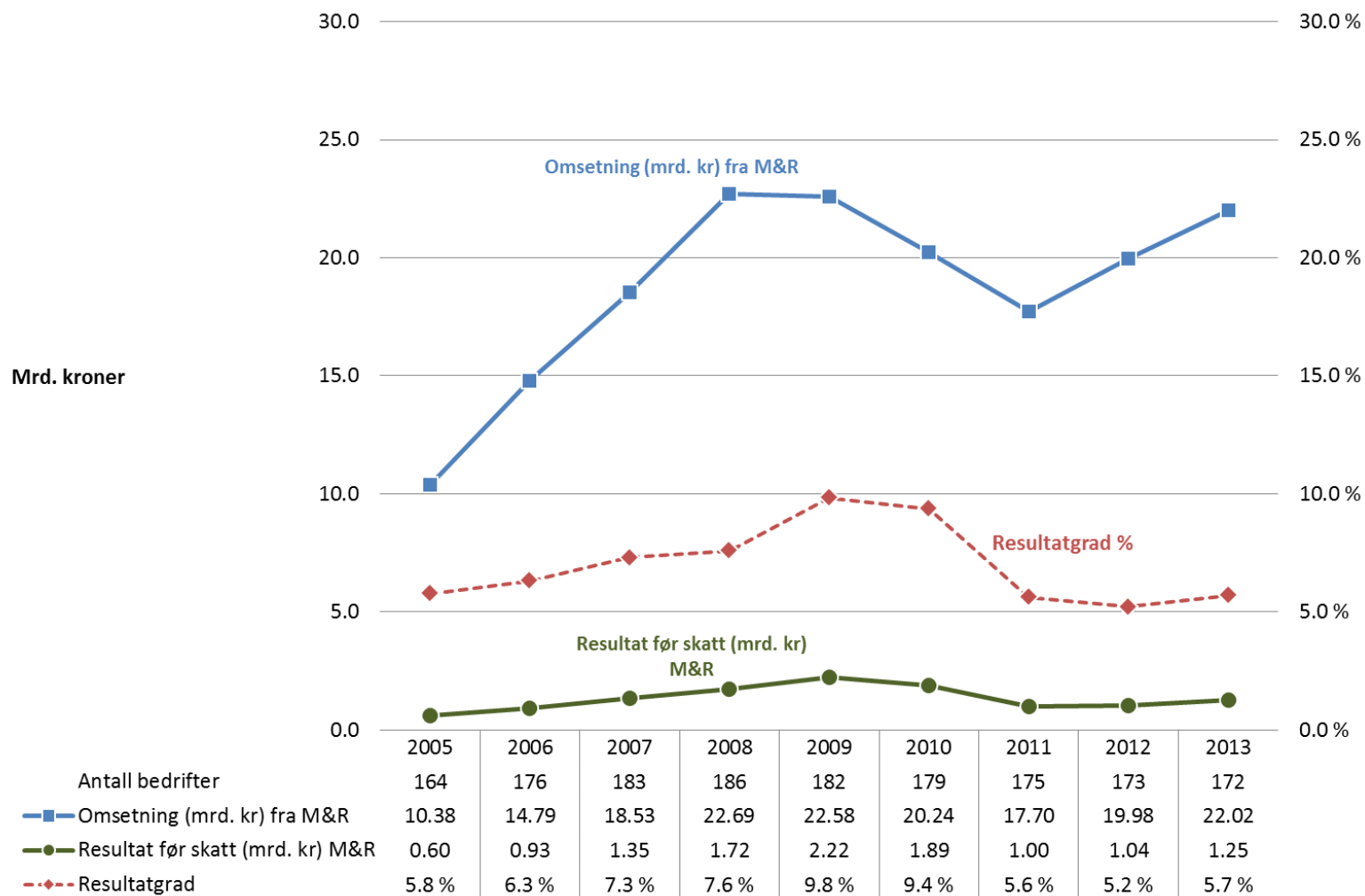
M&R	Omsetning (mrd.kr)		Resultat før skatt (mrd.kr)		Resultatgrad		Årsverk		Innleie		Under-entrepriser	
	2012	2013	2012	2013	2012	2013	2012	2013	2012	2013	2012	2013
Leverandører	19.98	22.02	1.04	1.25	5.2 %	5.7 %	8 364	8 627	1 038	879		
Verft	13.10	14.77	1.37	0.84	10.4 %	5.7 %	4 466	4 391	908	802	1 644	1 658
Skips-konsulenter	0.86	1.00	0.18	0.20	20.6 %	20.3 %	472	494	12	12		
Rederi	12.10	13.15	1.41	1.69	11.7 %	12.8 %	6 684	7 030				
SUM	46.03	50.93	4.00	3.98	8.2 %	7.5 %	19 986	20 542	1 958	1 693	1 644	1 658
		+4.90		-0.02		-0.7		+556		-265		+14

Endring omsetning maritim klynge

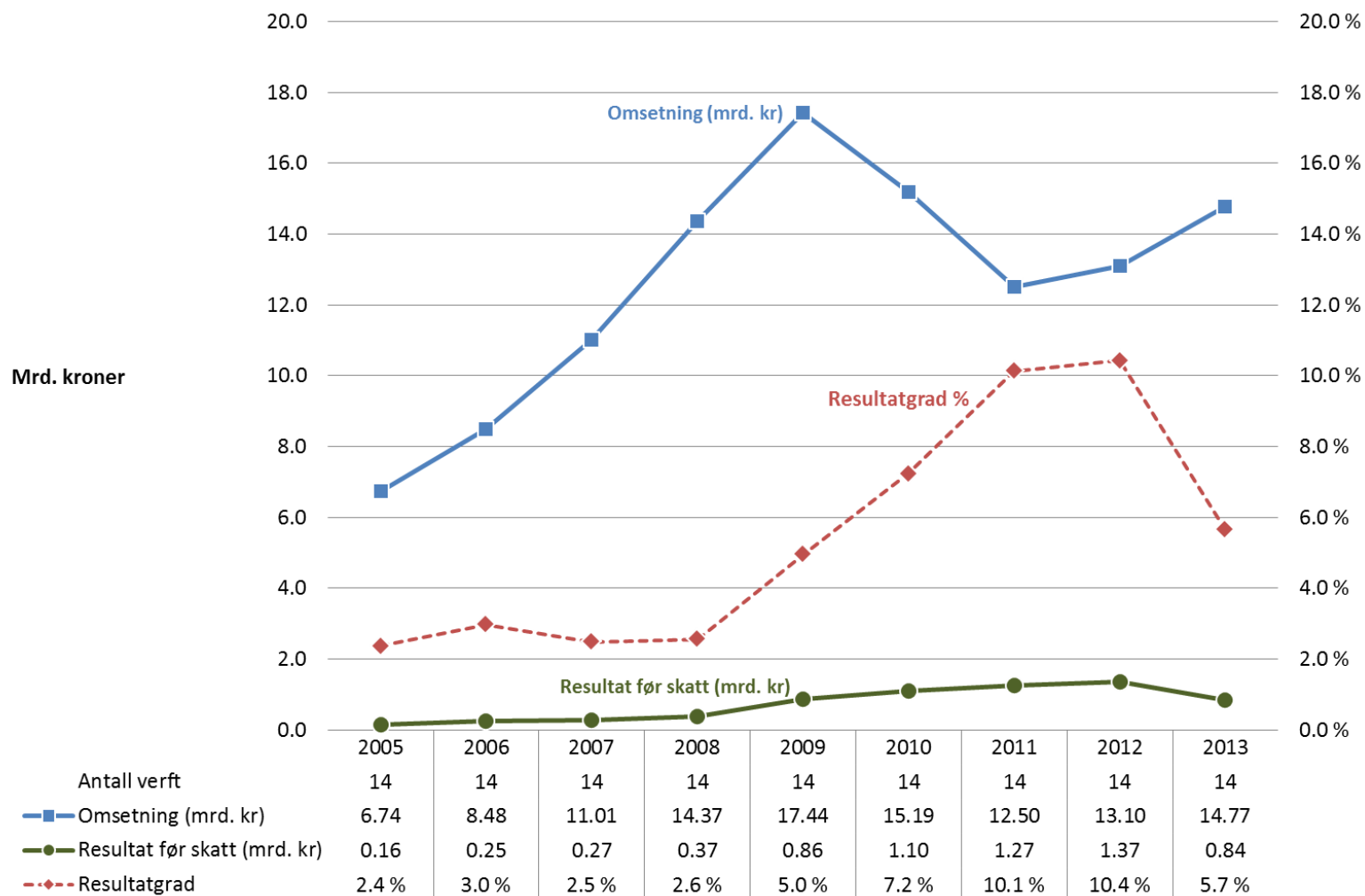
Leverandører

Økonomisk nøkkeltall 2005-2013

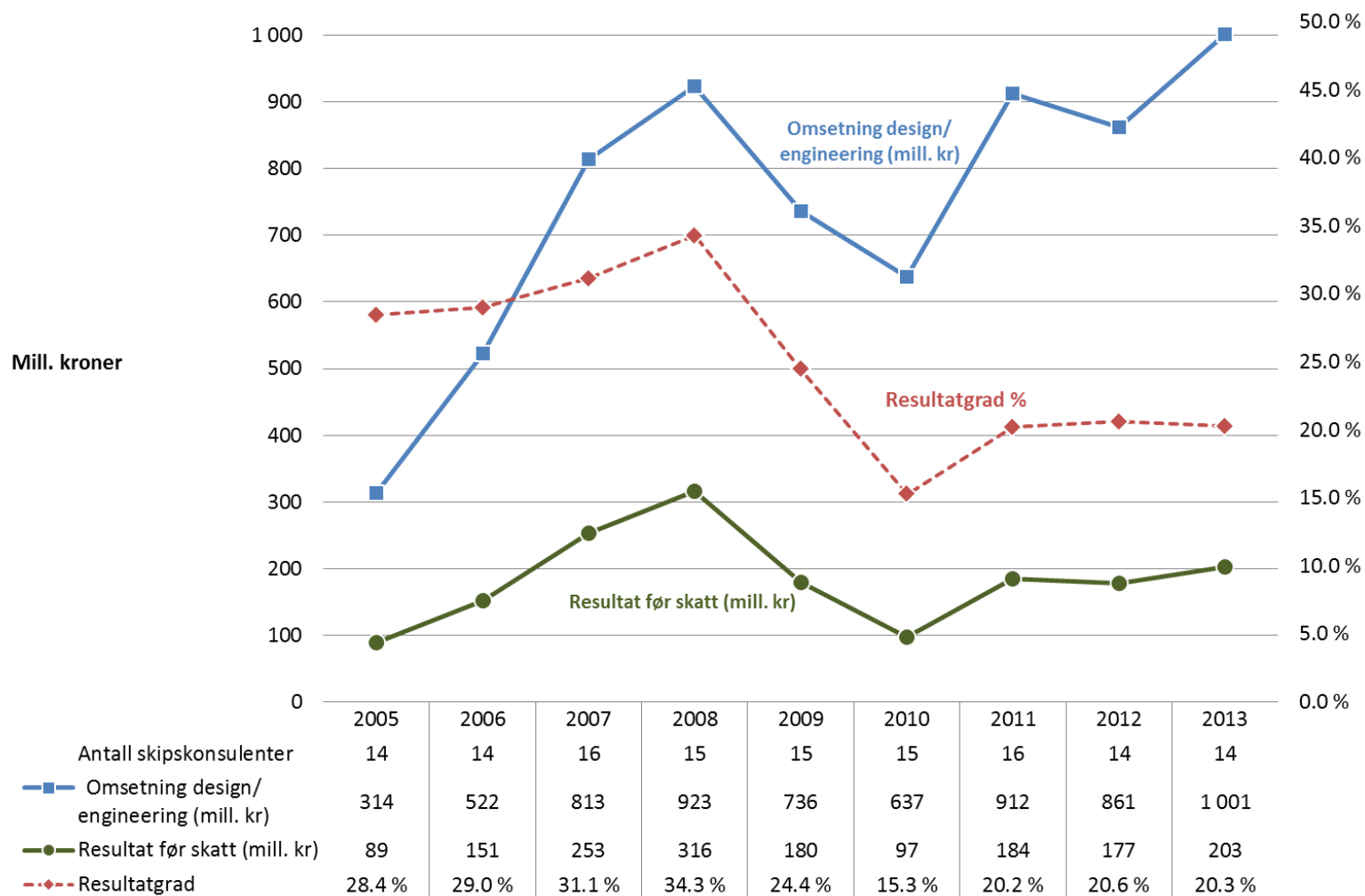
Skipsverft

Økonomisk nøkkeltall 2005-2013

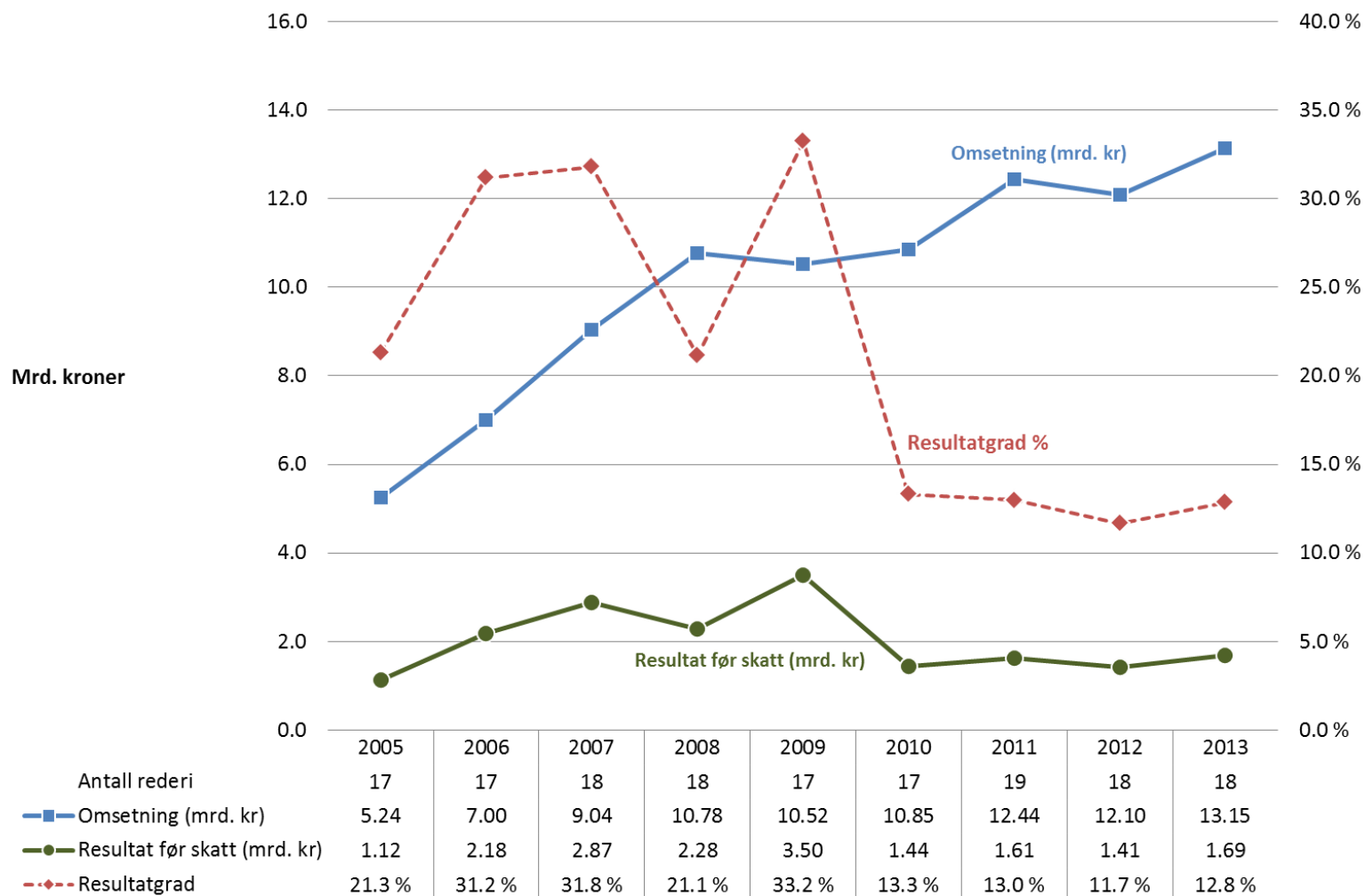
Skipskonsulenter

Økonomisk nøkkeltall 2005-2013

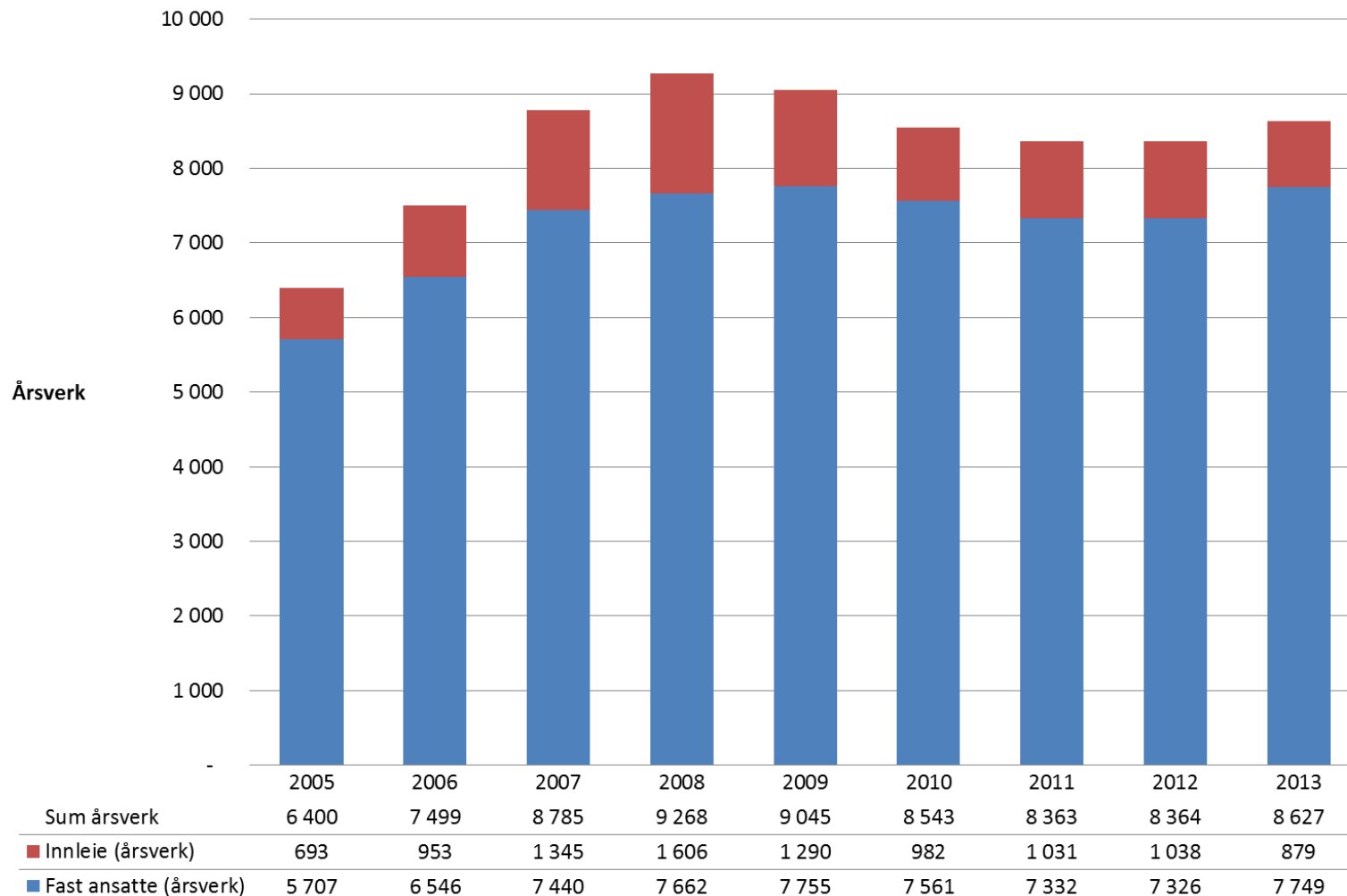
Rederi

Økonomisk nøkkeltall 2005-2013

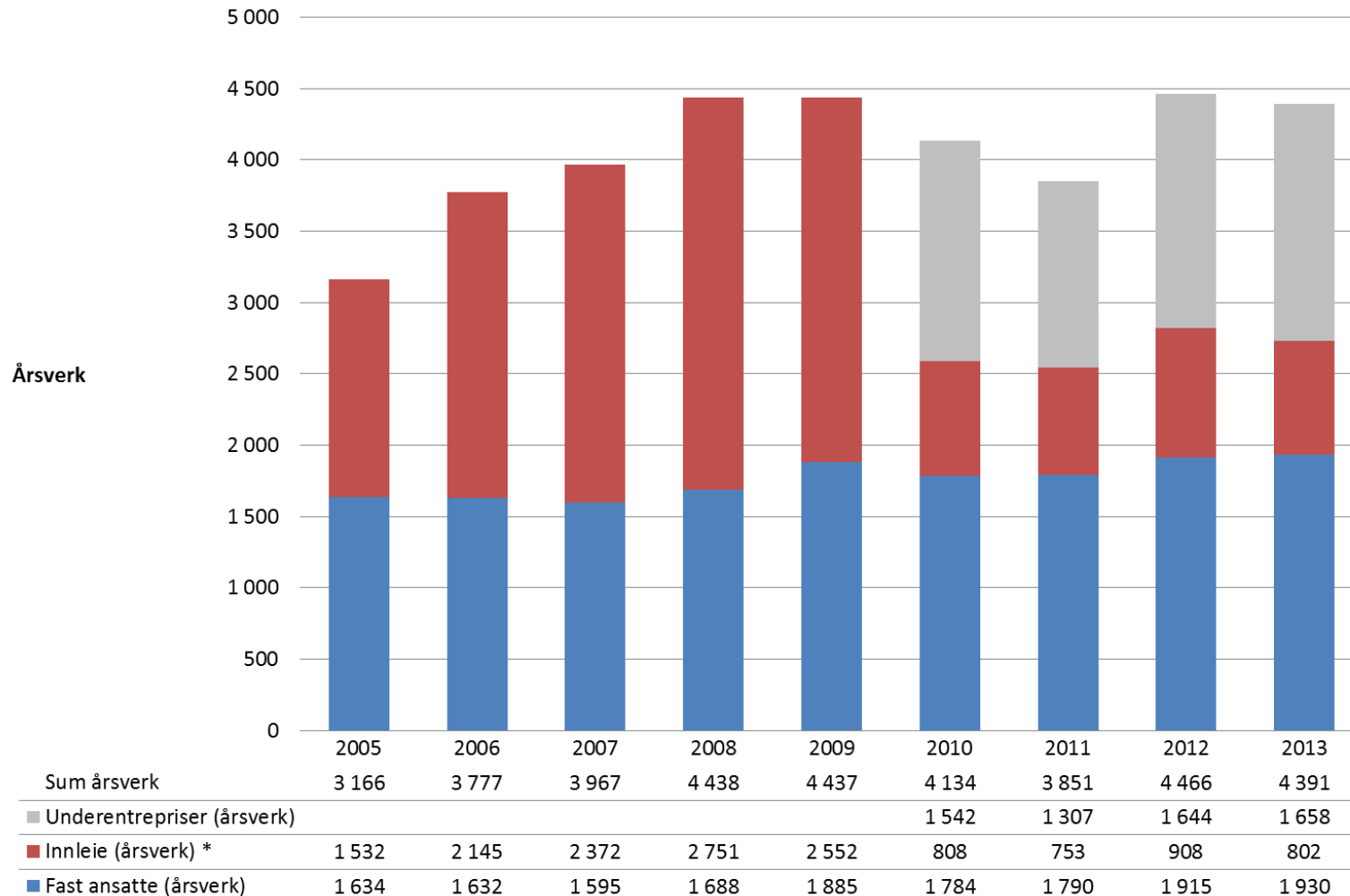
Leverandører

Syssetting 2005-2013

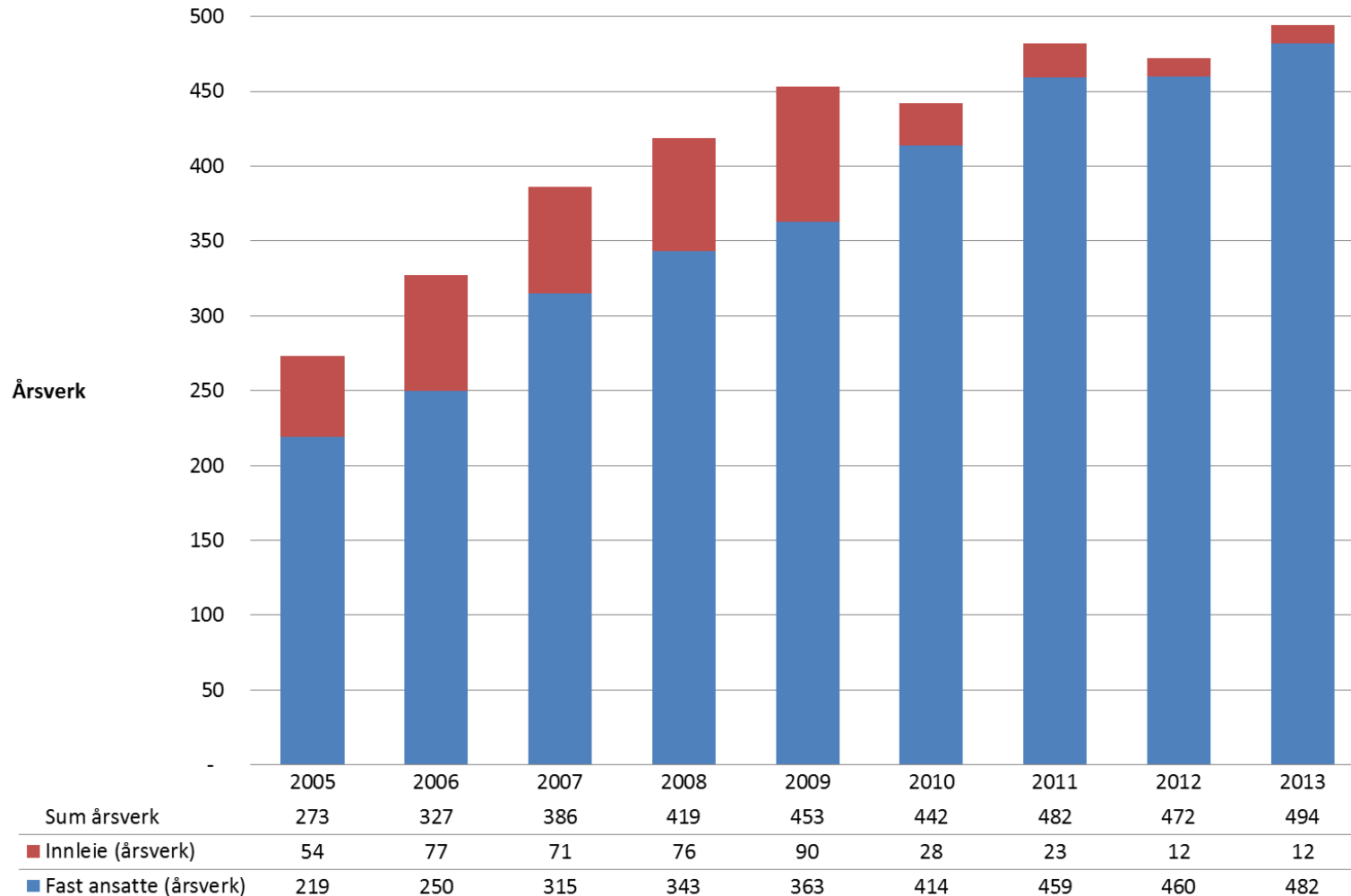
Skipsverft

Syssetting 2005-2013

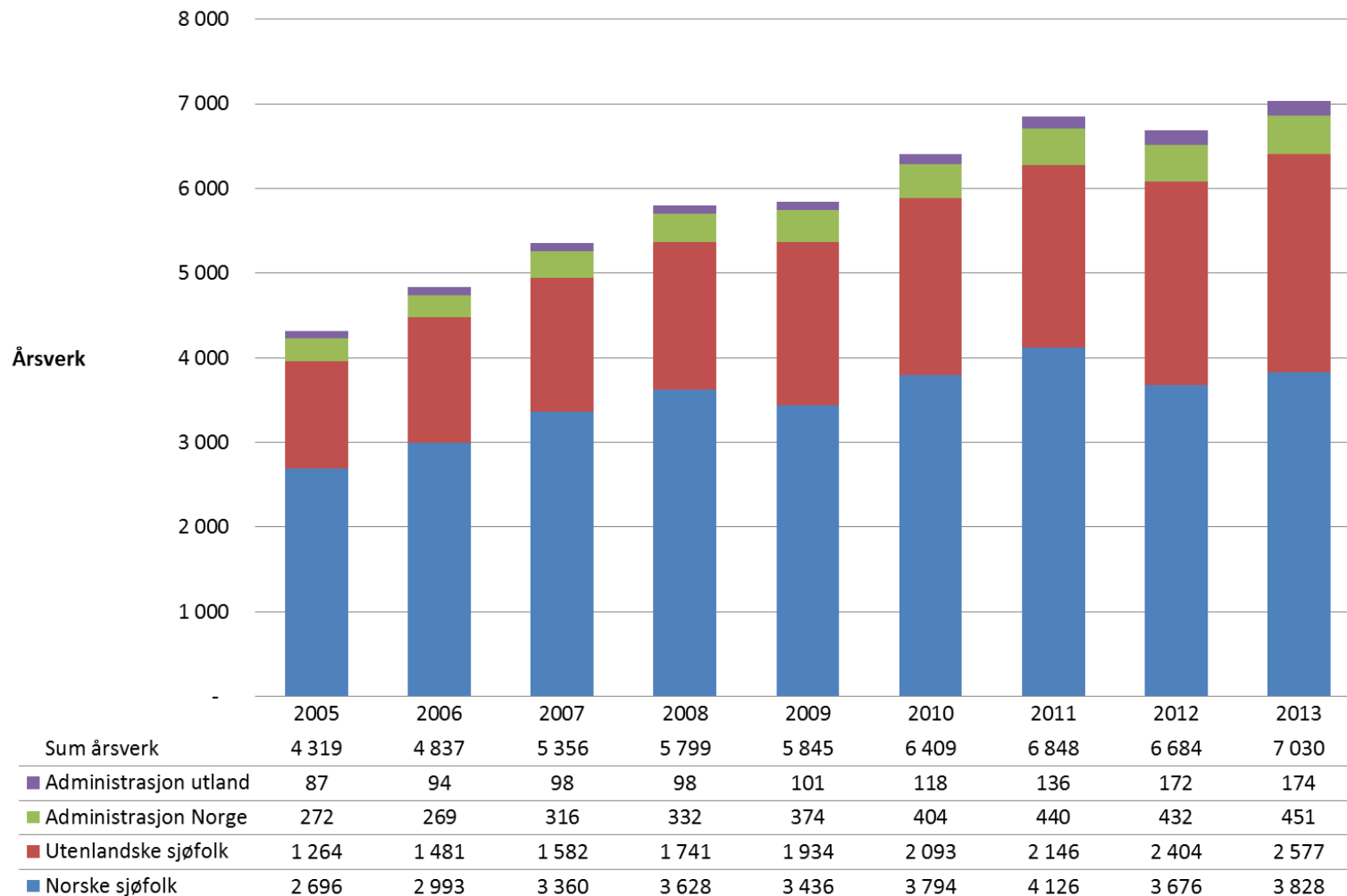
Skipskonsulenter

Syssetting 2005-2013

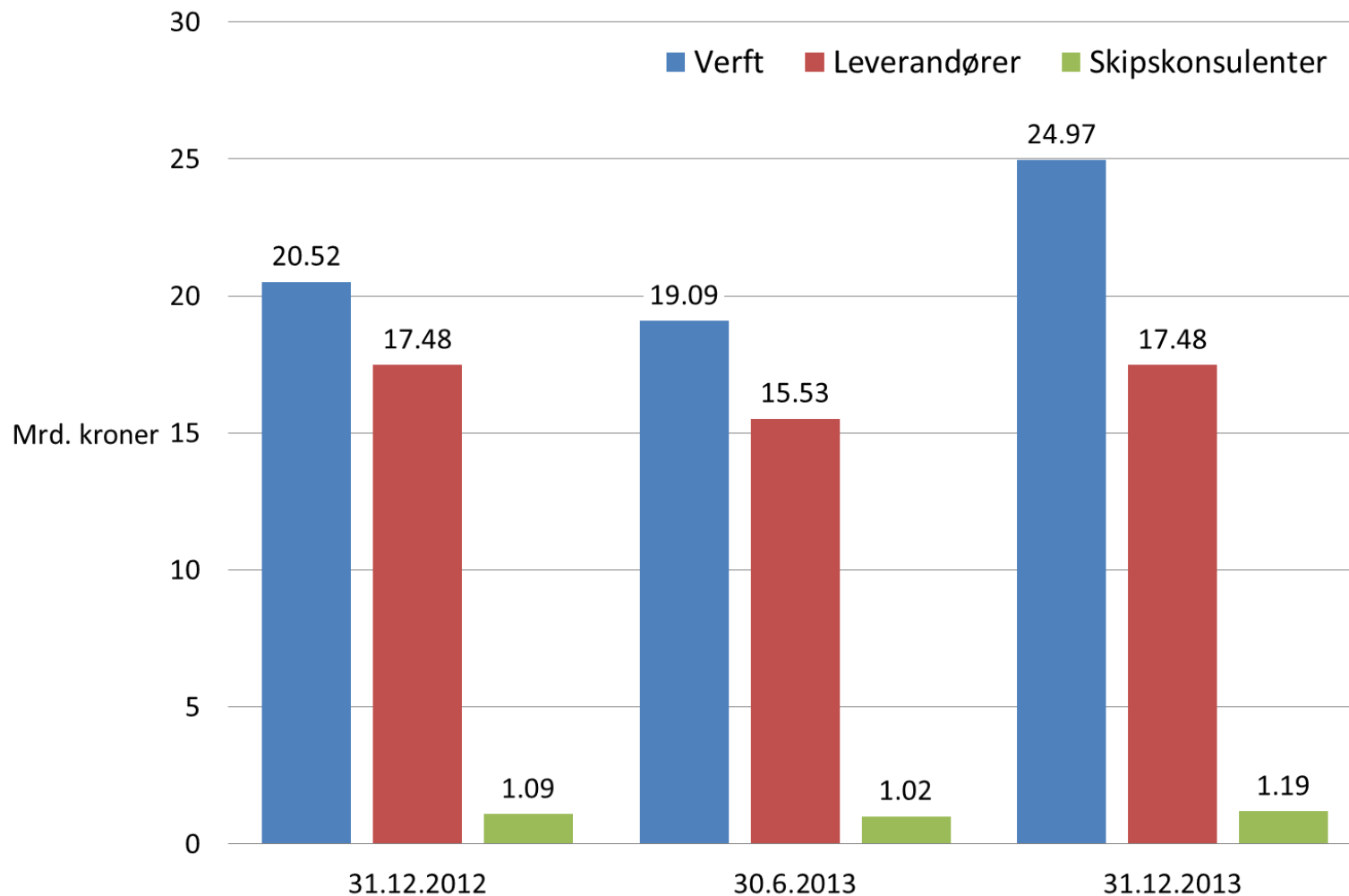

Rederi

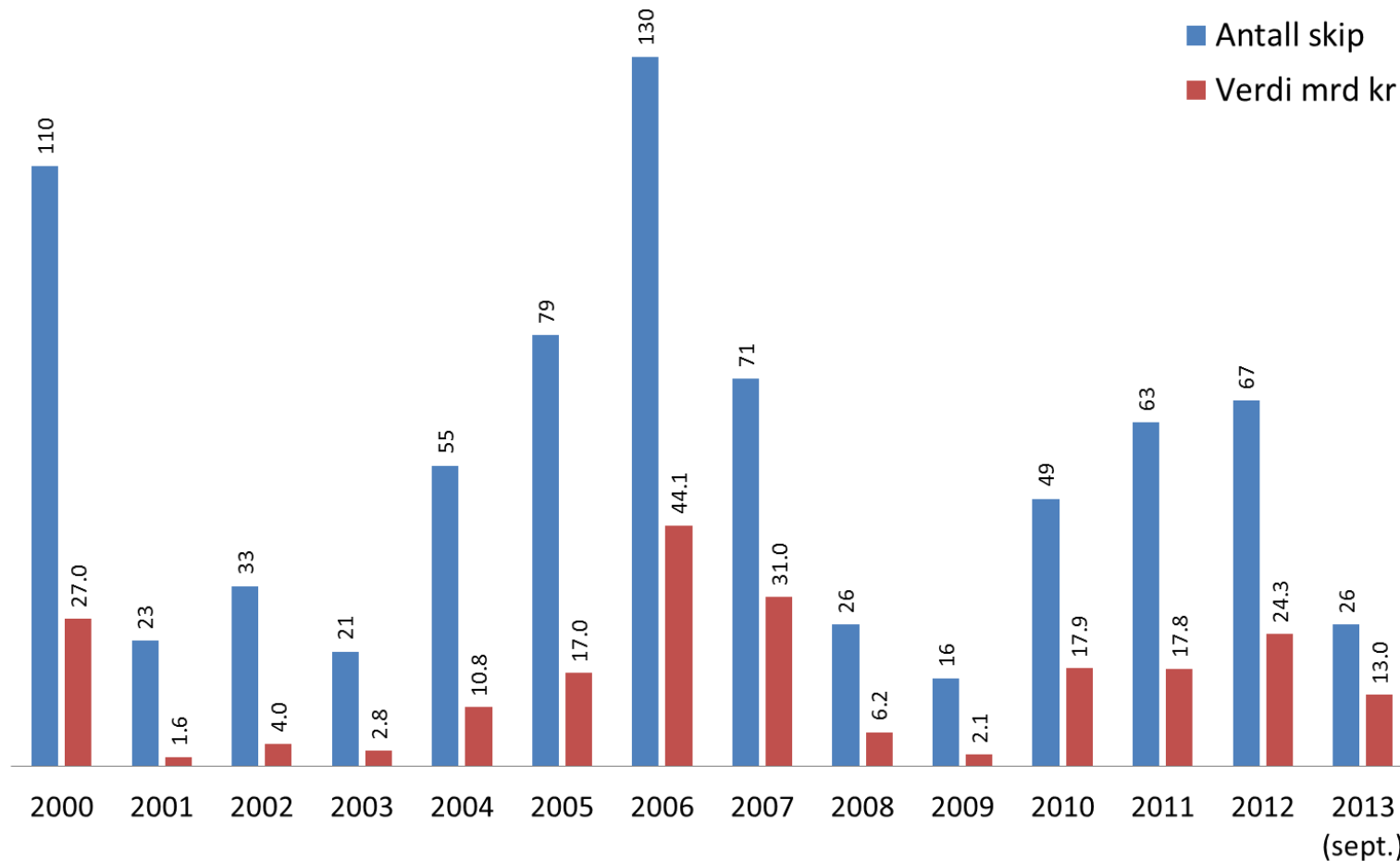
Syssetting 2005-2013

Ordreserver 2013

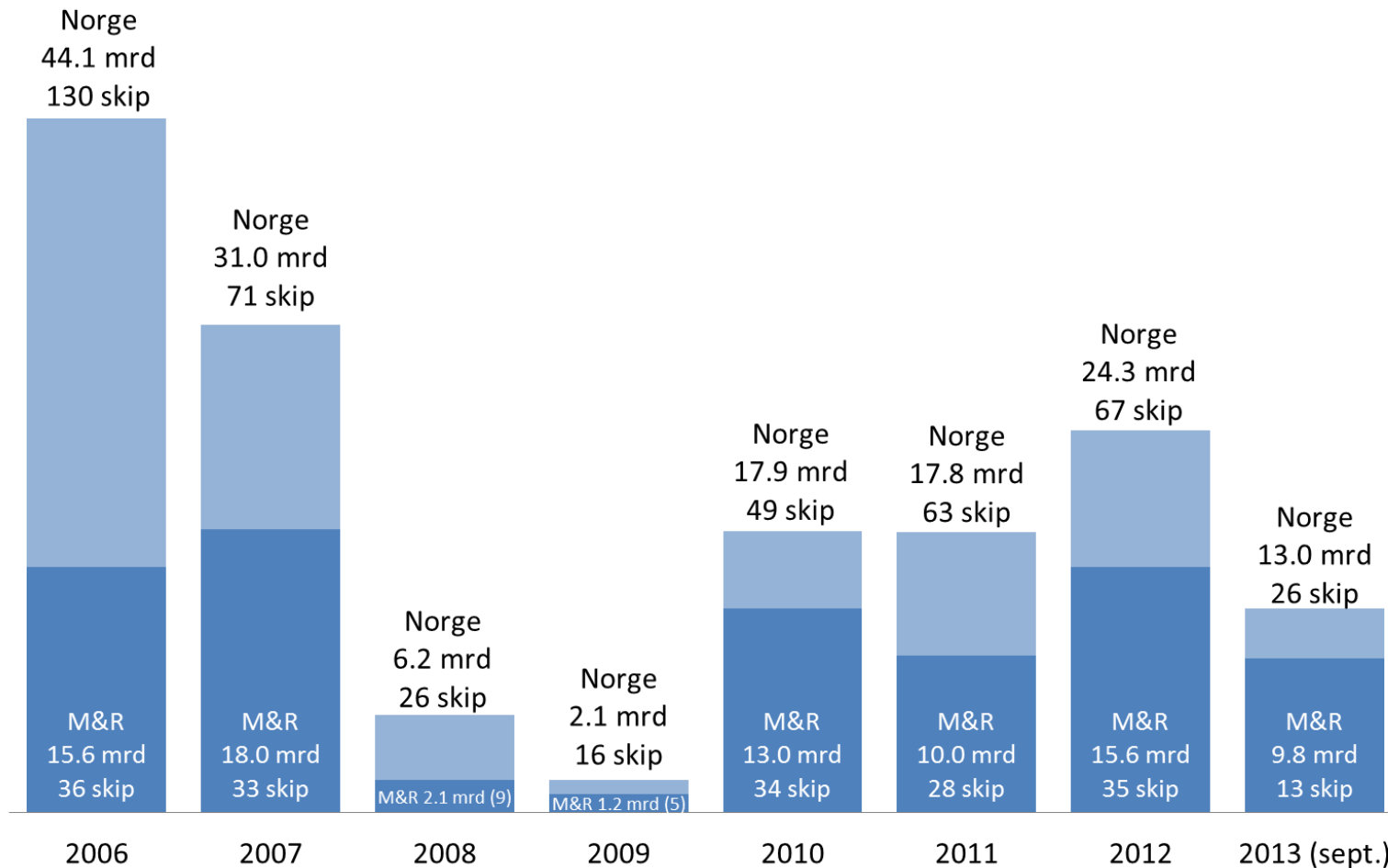

Ordreinngang norske nybyggingsverft

Ordreinngang

Nye kontrakter norske nybyggingsverft

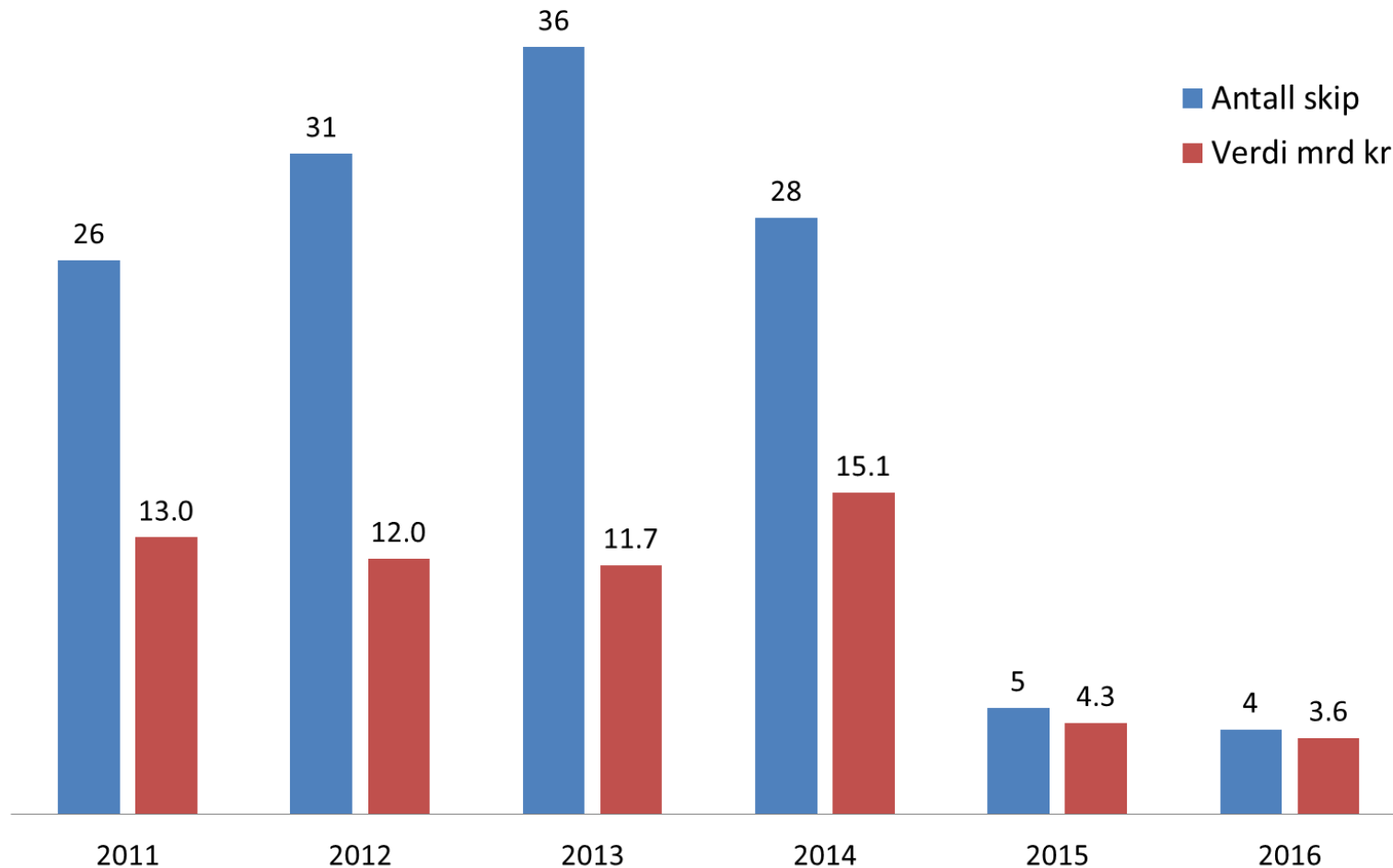

Ordreinngang verft M&R

- 2012
 - Ordreinngang 35 skip til verdi 15.6 mrd. kr
 - Av dette 16 skip, verdi 6.8 mrd. kr til rederi i fylket (44 %)
- 2013 (pr sept.)
 - Ordreinngang 13 skip til verdi 9.8 mrd. kr
 - Av dette 4 skip, verdi 2.5 mrd. kr til rederi i fylket (25 %)

Leveranser fra verft i M&R

Basert på inngåtte kontrakter pr sept. 2013

Koblinger og utviklingen fremover

Arild Hervik

Leverandørkoblinger 2012

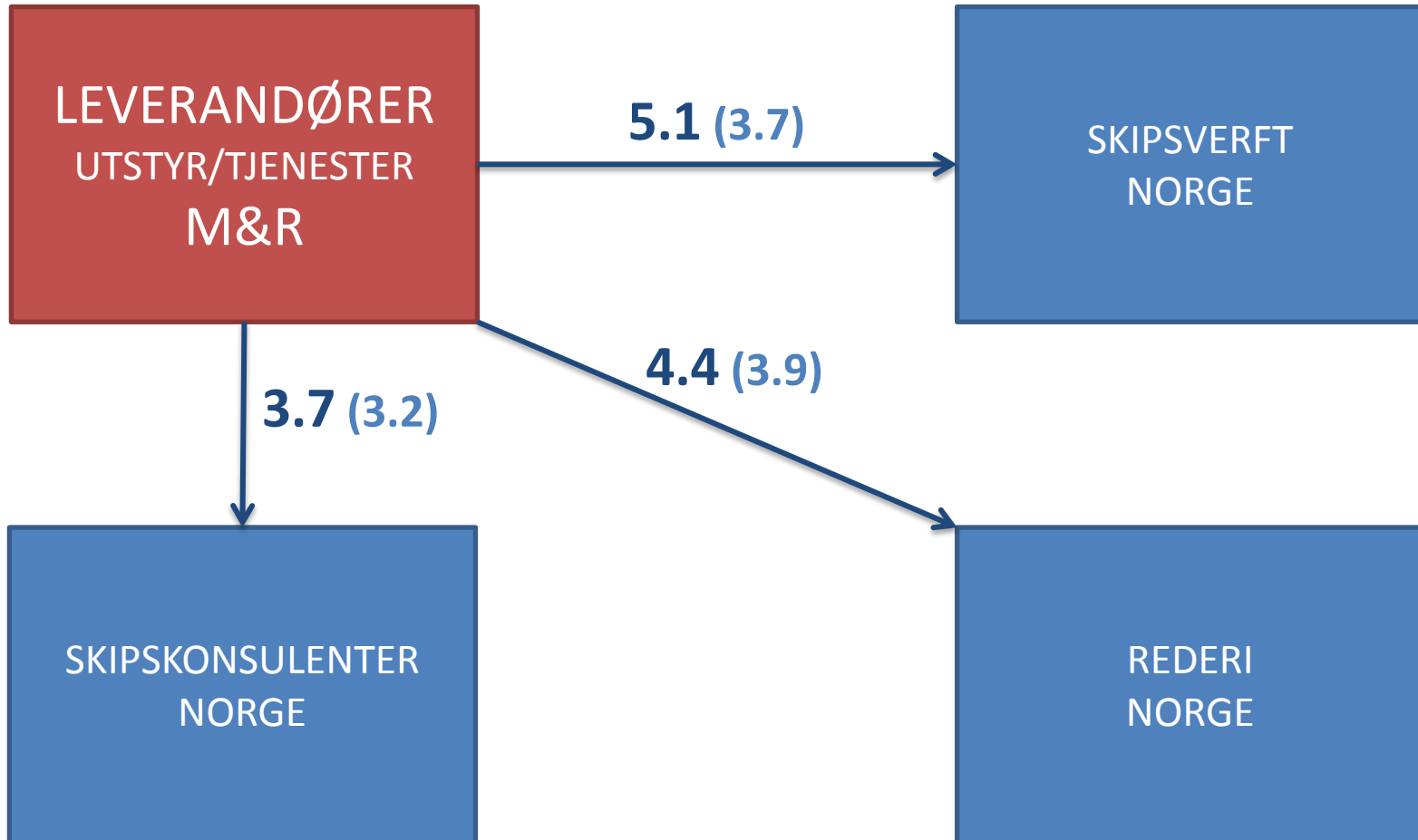
- VERFT:
 - 38 % av innkjøpte varer og tjenester fra leverandører i fylket (37 % i 2011)
 - 33 % av omsetning var leveranser av nybygg til rederi i fylket (28 % i 2011)
- LEVERANDØRER:
 - 26 % av omsetning var leveranser til verft i fylket (22 % i 2011)
 - Eksport 42 % (43 % i 2011)
- SKIPSKONSULENTER:
 - 28 % av omsetning var leveranser til verft i fylket (30 % i 2011)
 - Eksport 51 % (49 % i 2011)

Relasjoner

2013 (2006)

Gjennomsnittsscore

1=Ingen relasjon 7=Stærk relasjon

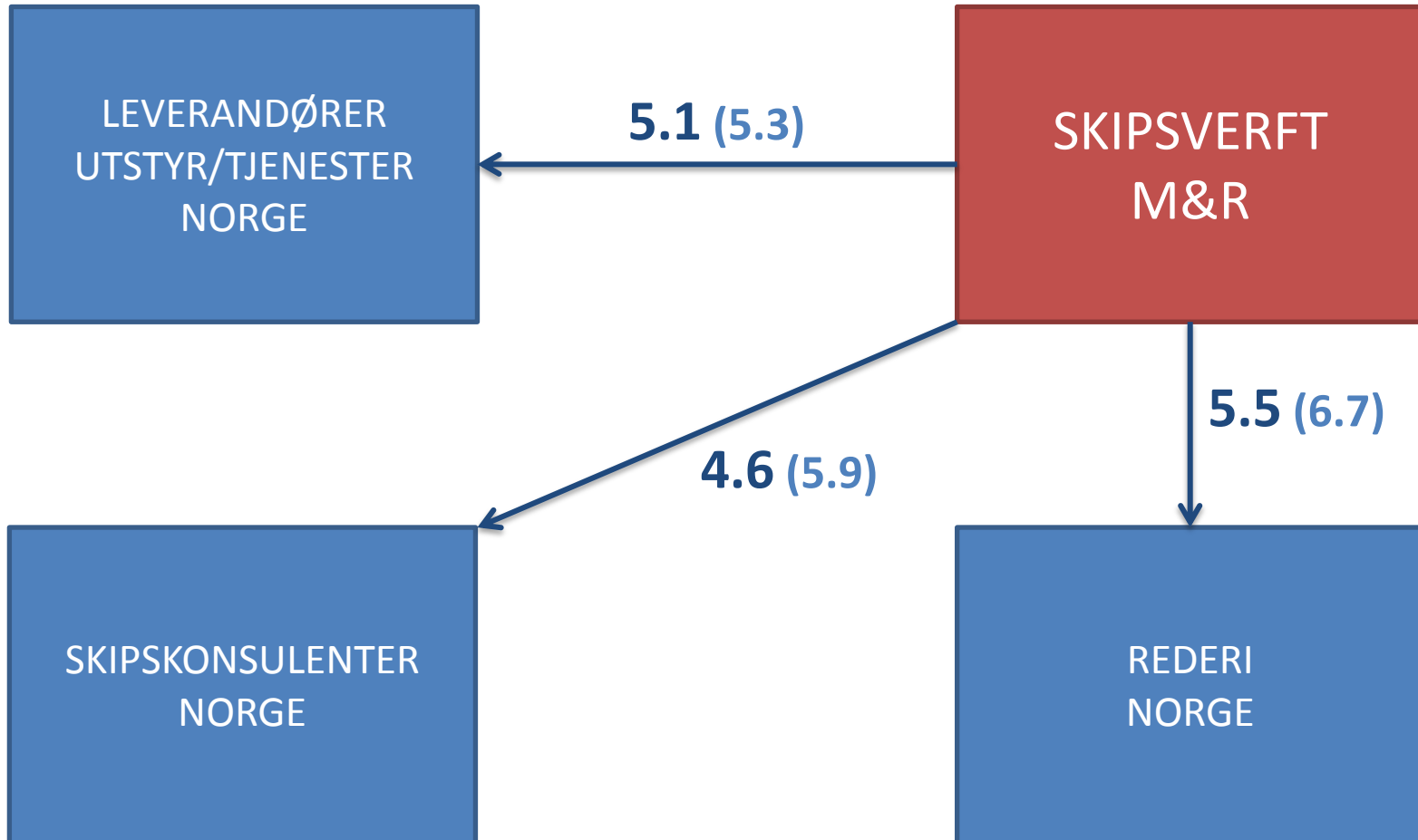

Relasjoner

2013 (2006)

Gjennomsnittsscore

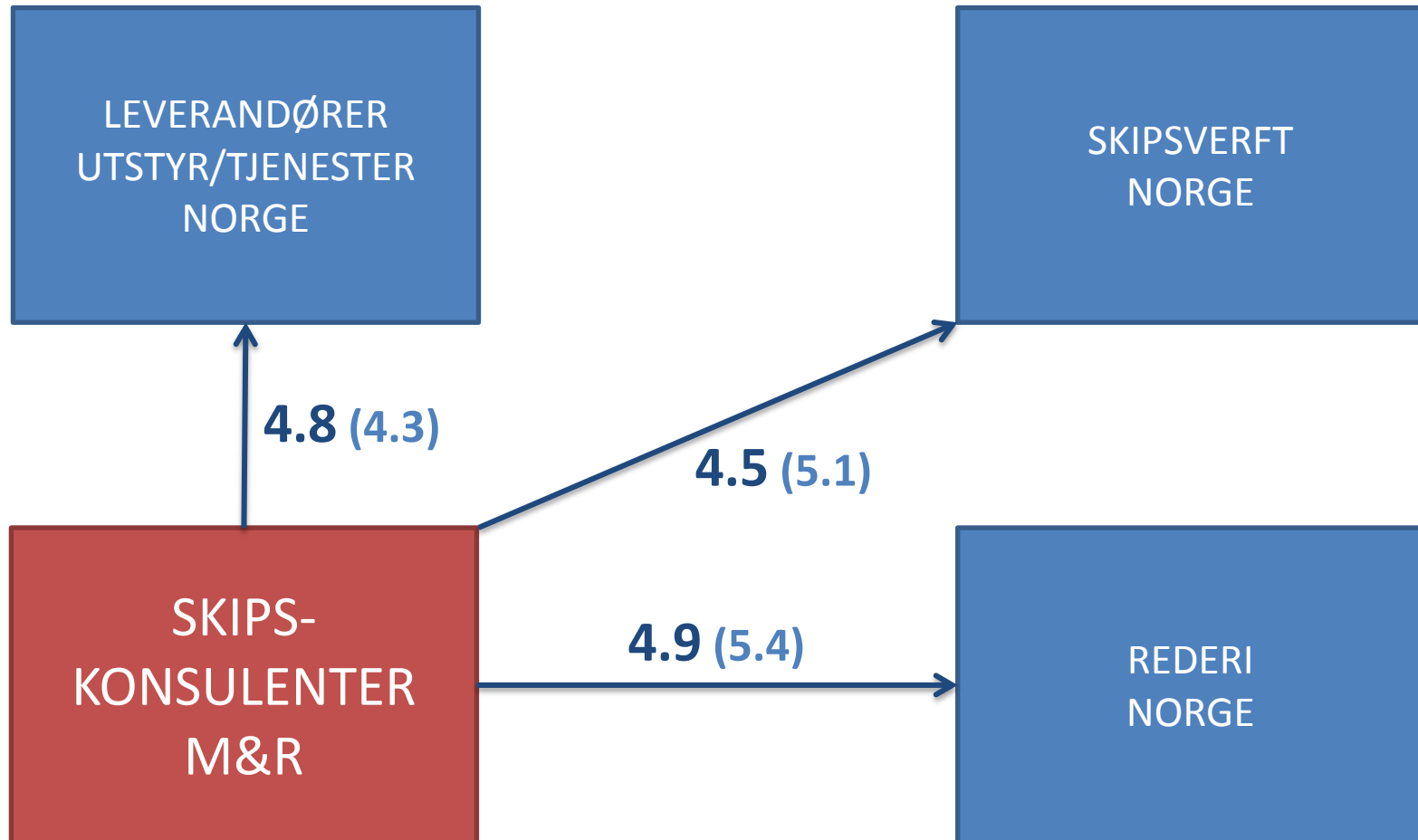
(1=Ingen relasjon 7=Sterk relasjon)

Relasjoner

2013 (2006)

Gjennomsnittsscore
(1=Ingen relasjon 7=Sterk relasjon)

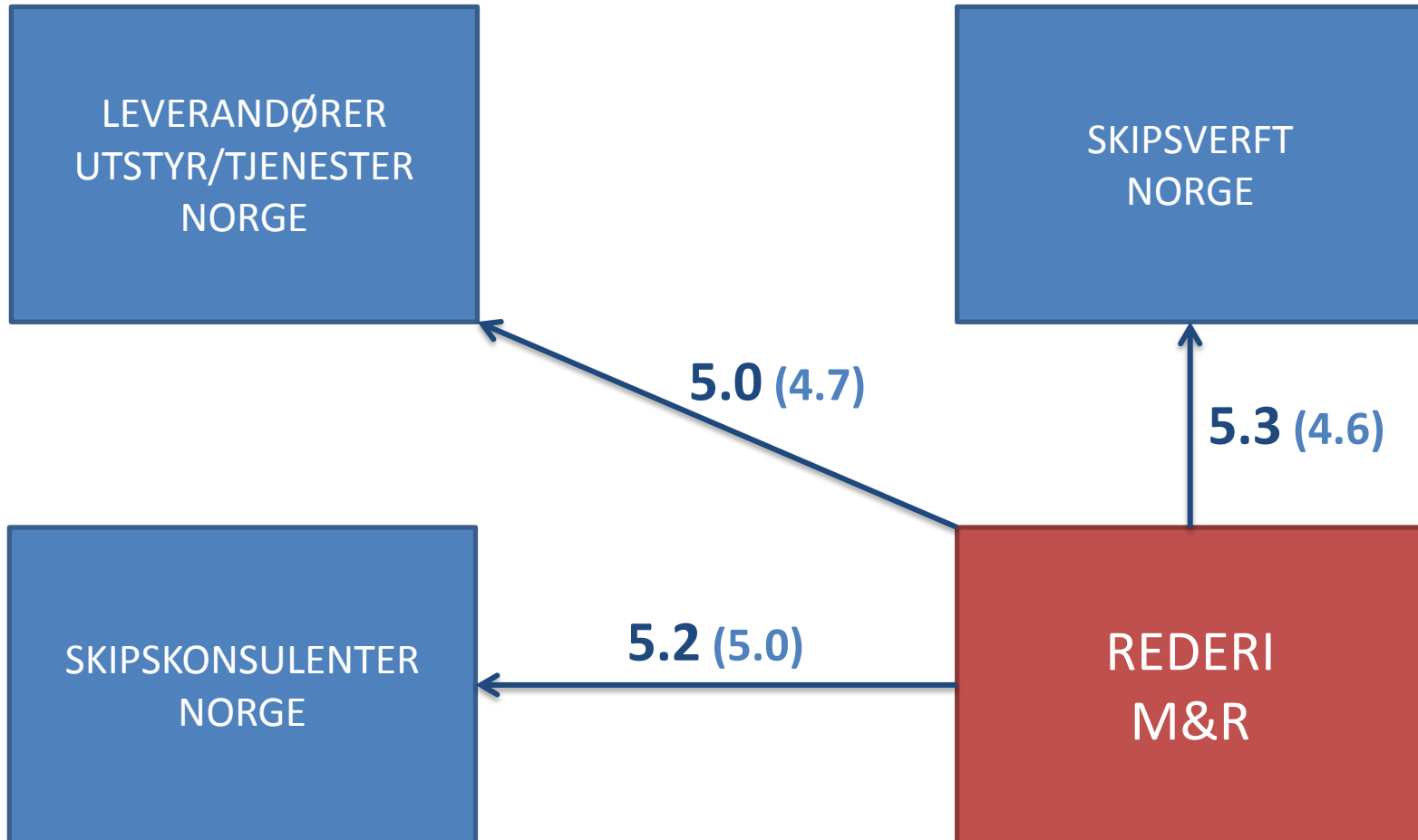

Relasjoner

2013 (2006)

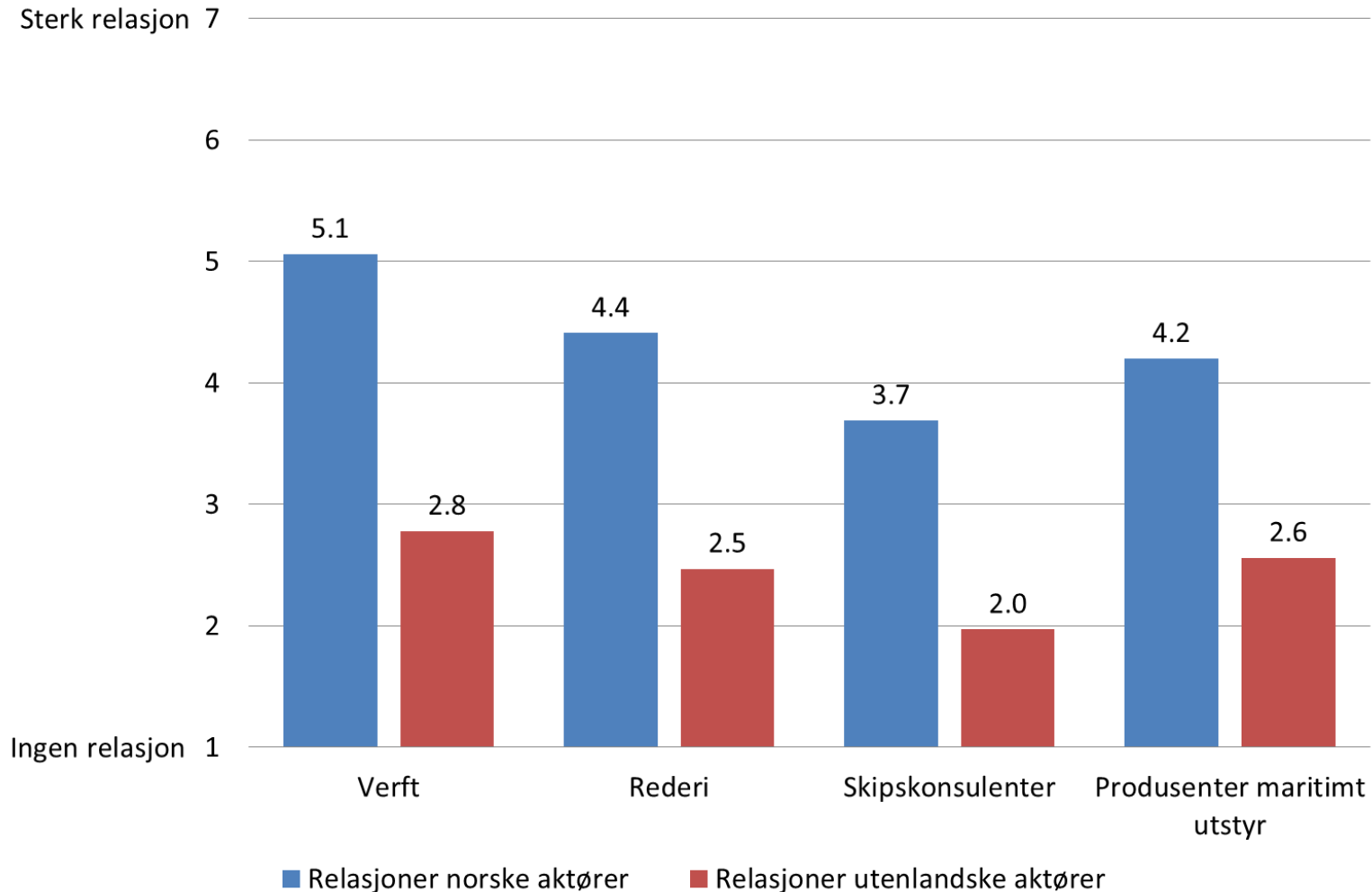
Gjennomsnittsscore

(1=Ingen relasjon 7=Stærk relasjon)

Relasjoner

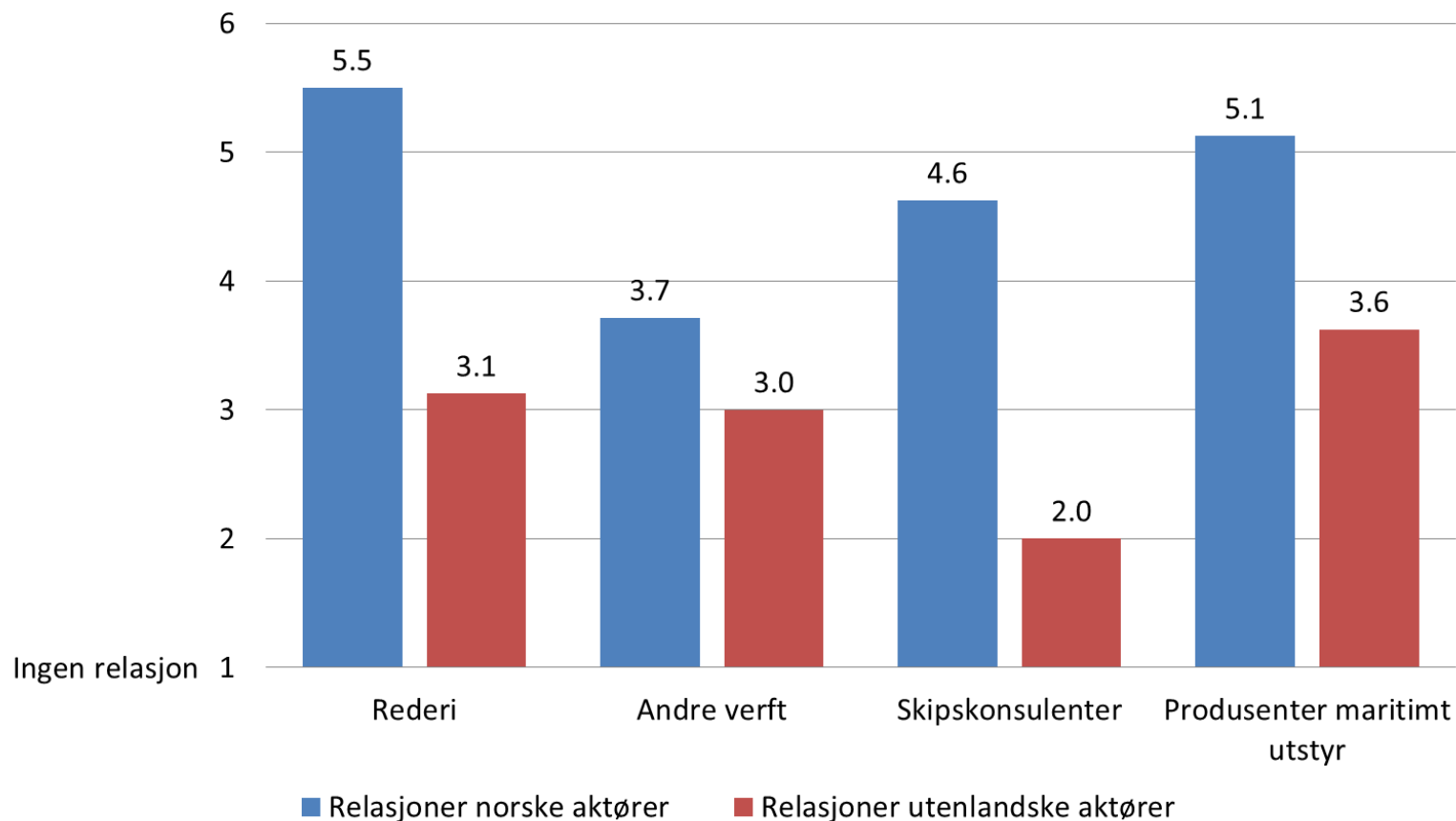
Leverandører M&R

Relasjoner

Skipsverft M&R

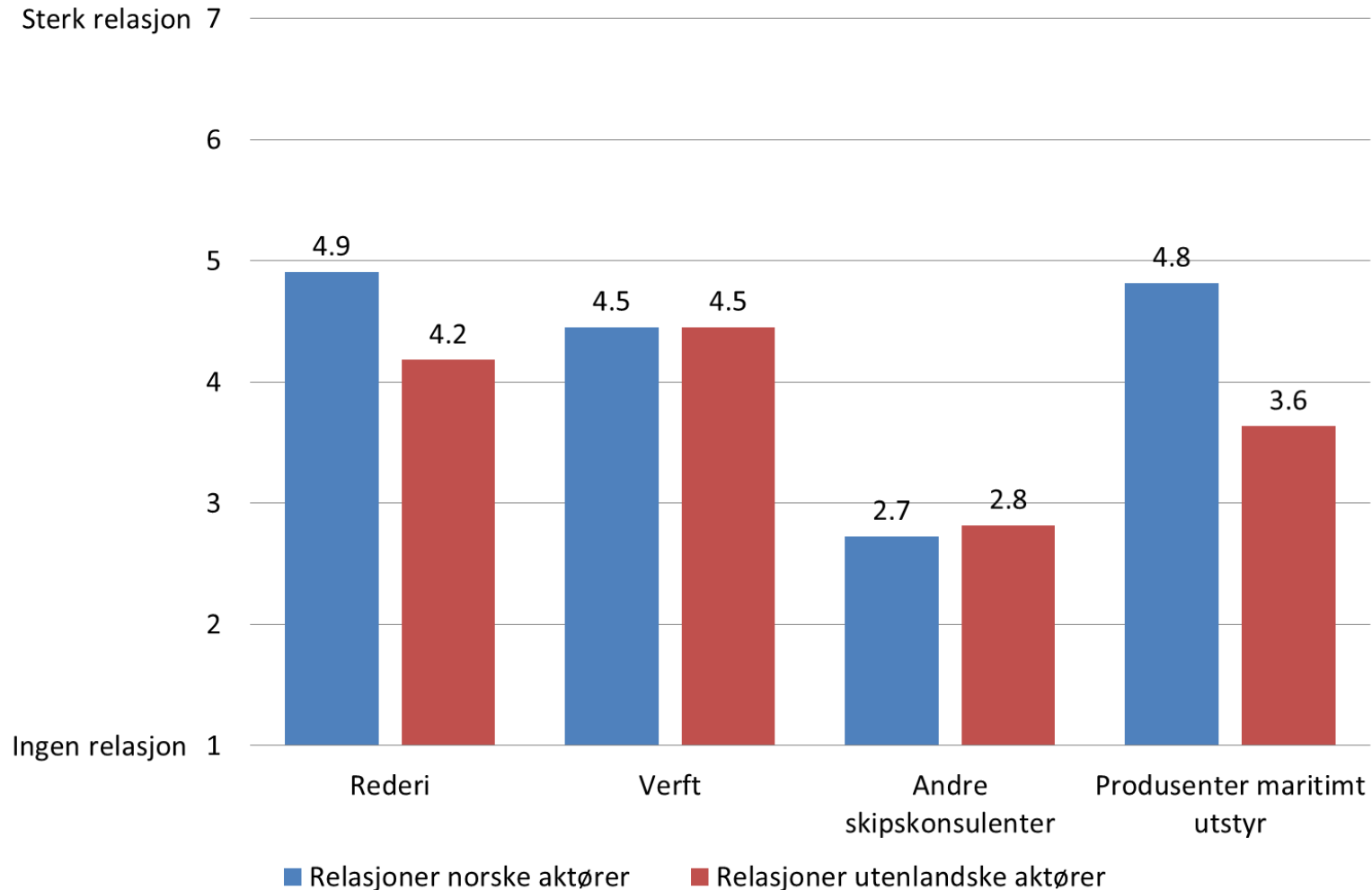
Sterk relasjon 7

Relasjoner

Skipskonsulenter M&R

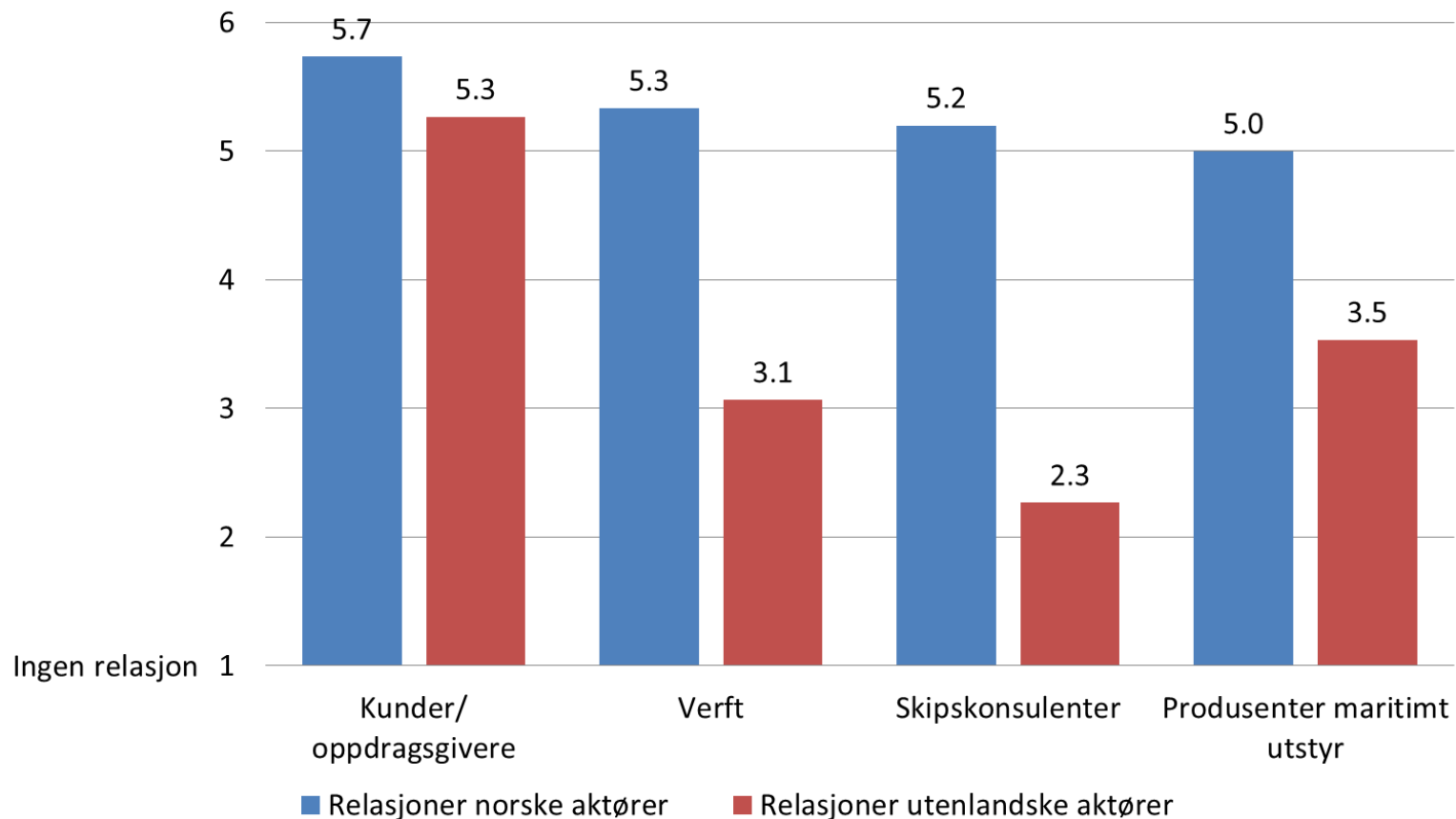
Sterk relasjon 7

Relasjoner

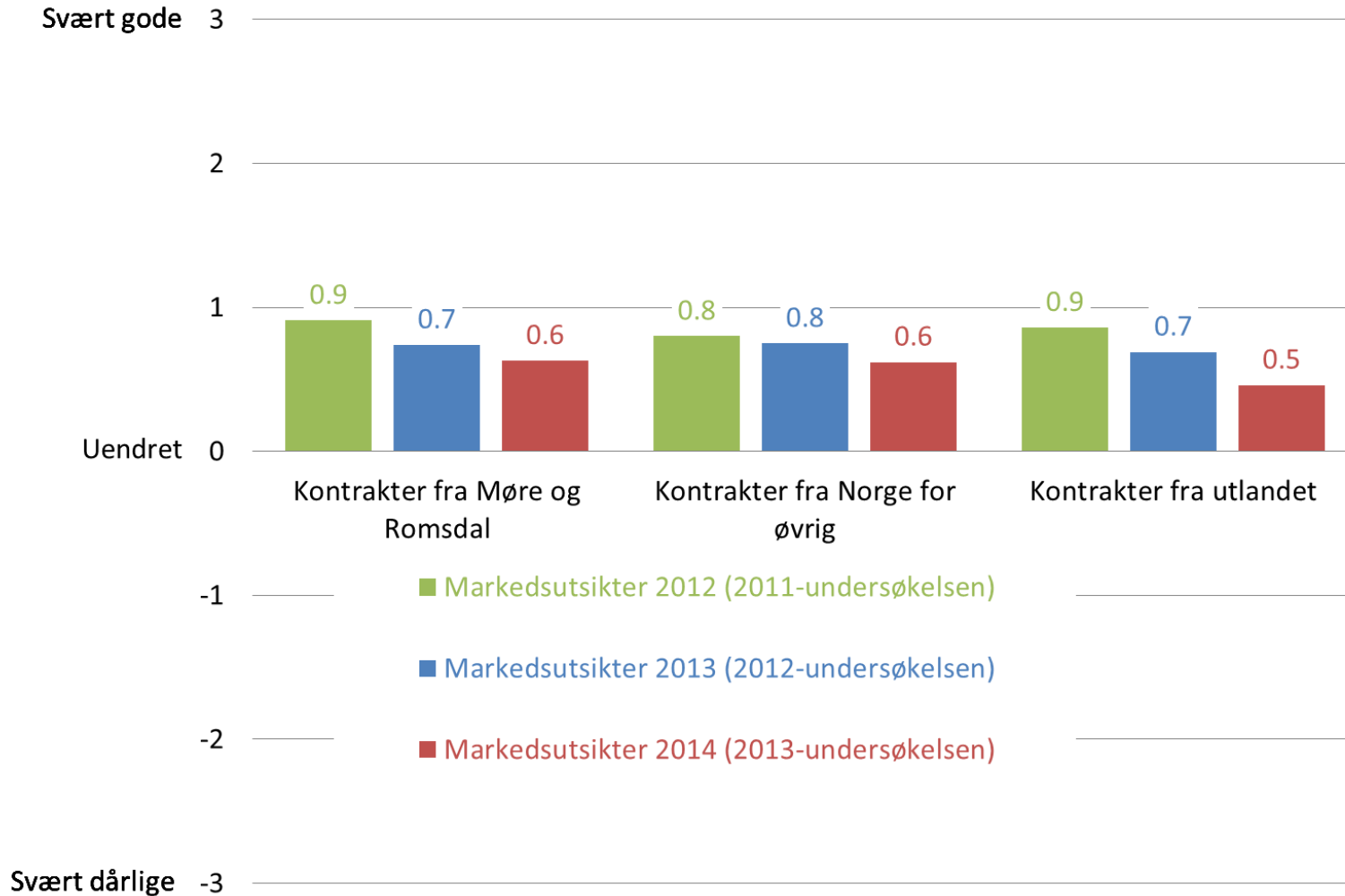
Rederi M&R

Sterk relasjon 7

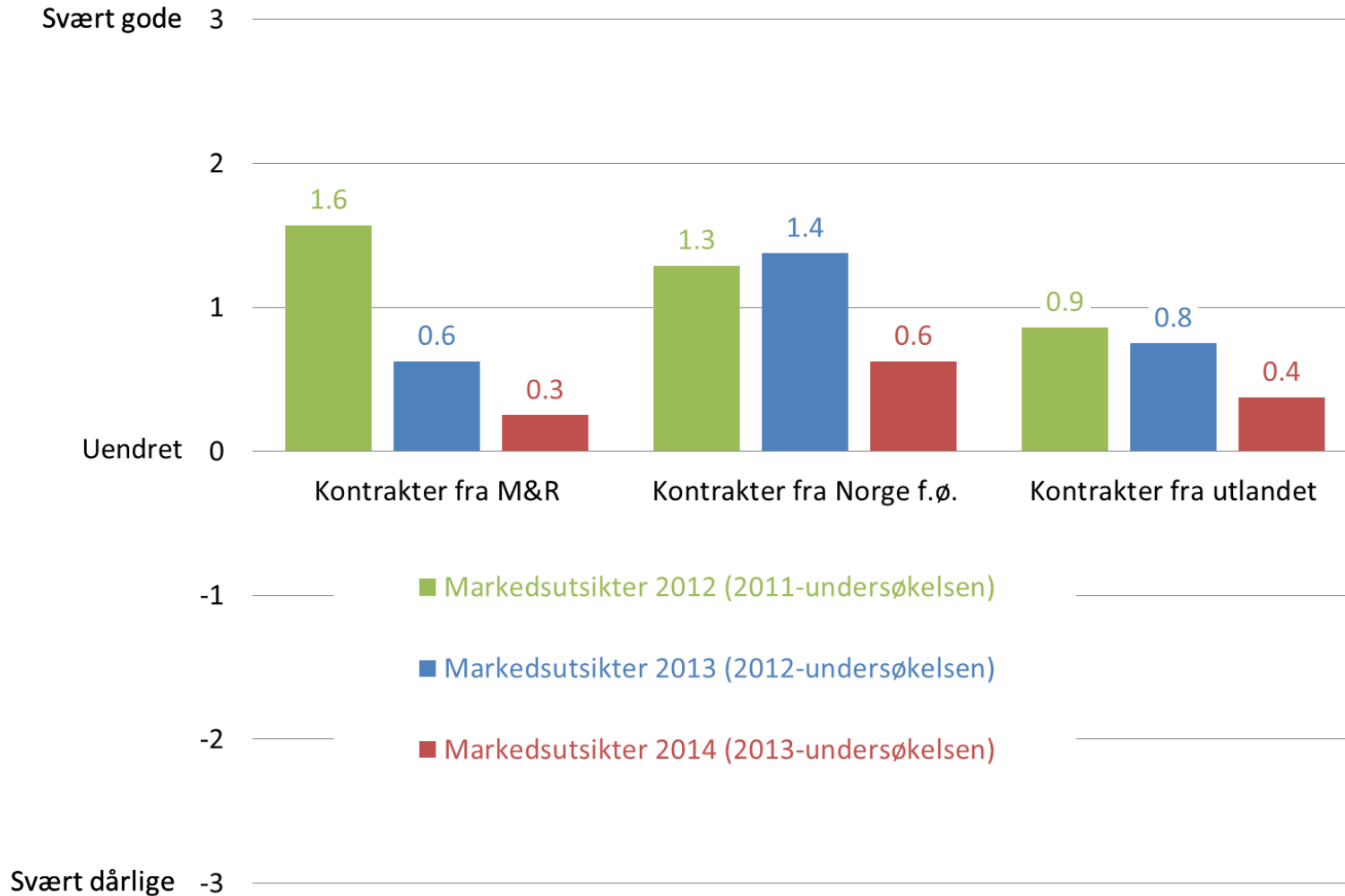
Markedsutsikter

Leverandører

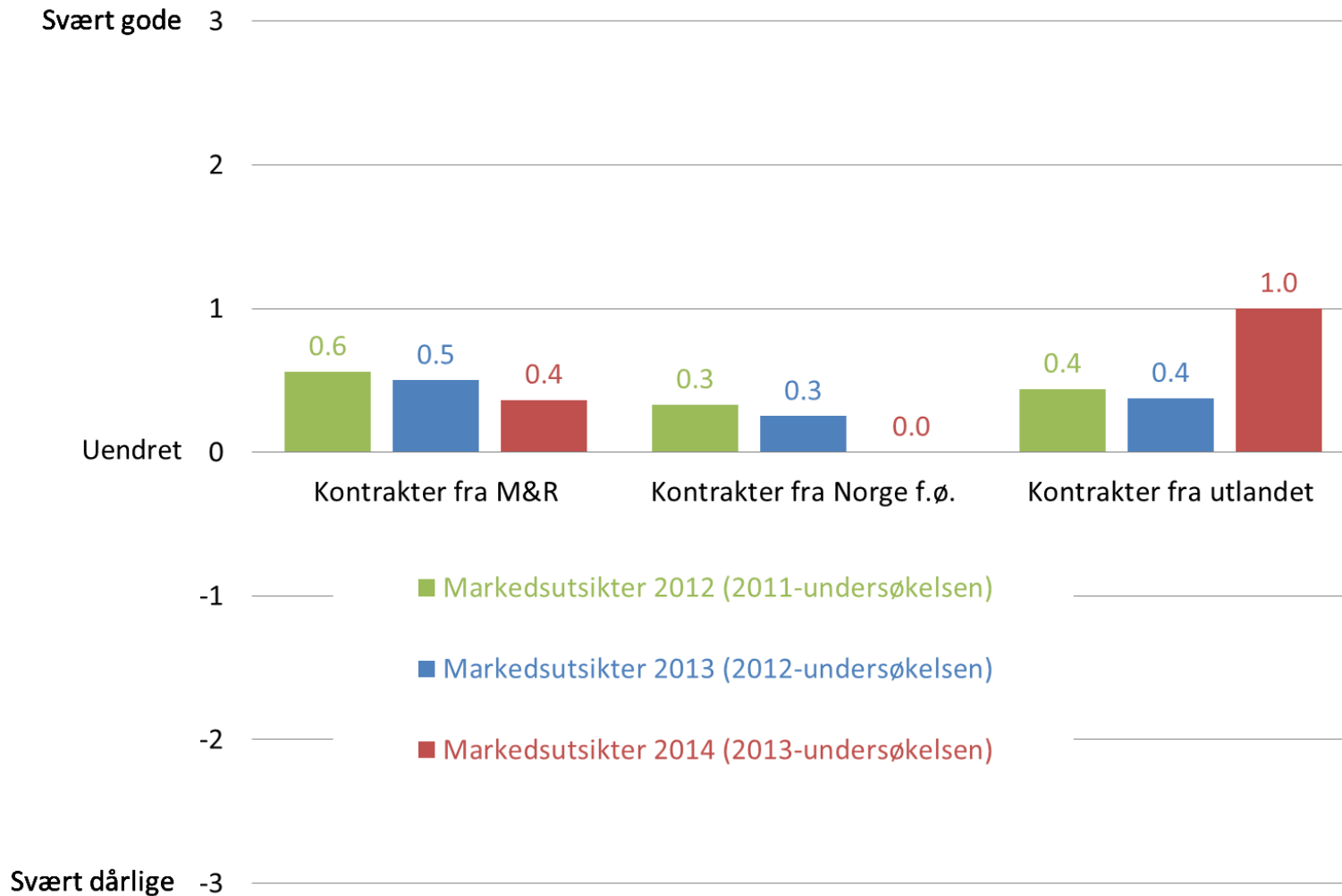
Markedsutsikter

Skipsverft

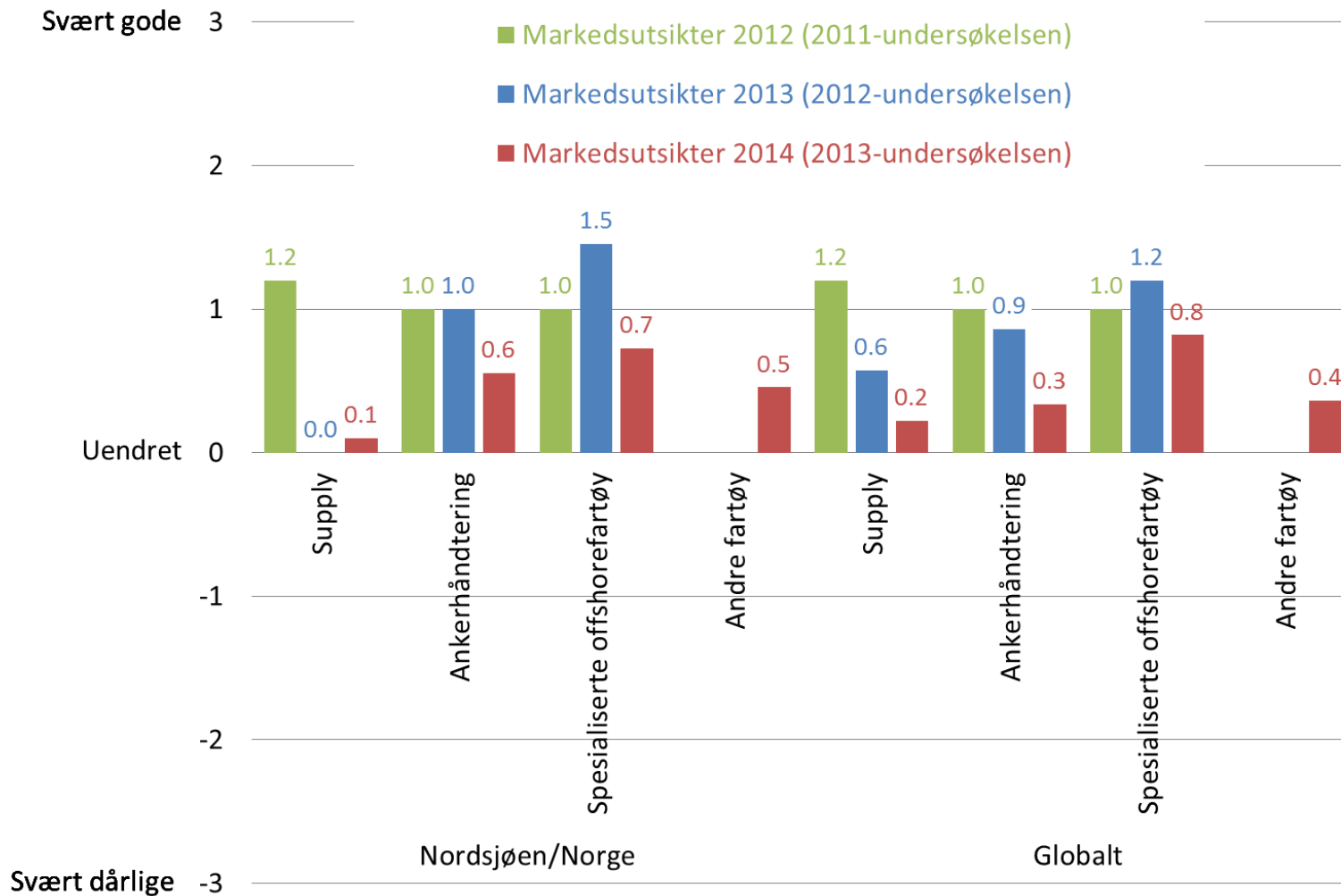
Markedsutsikter

Skipskonsulenter

Markedsutsikter

Rederi

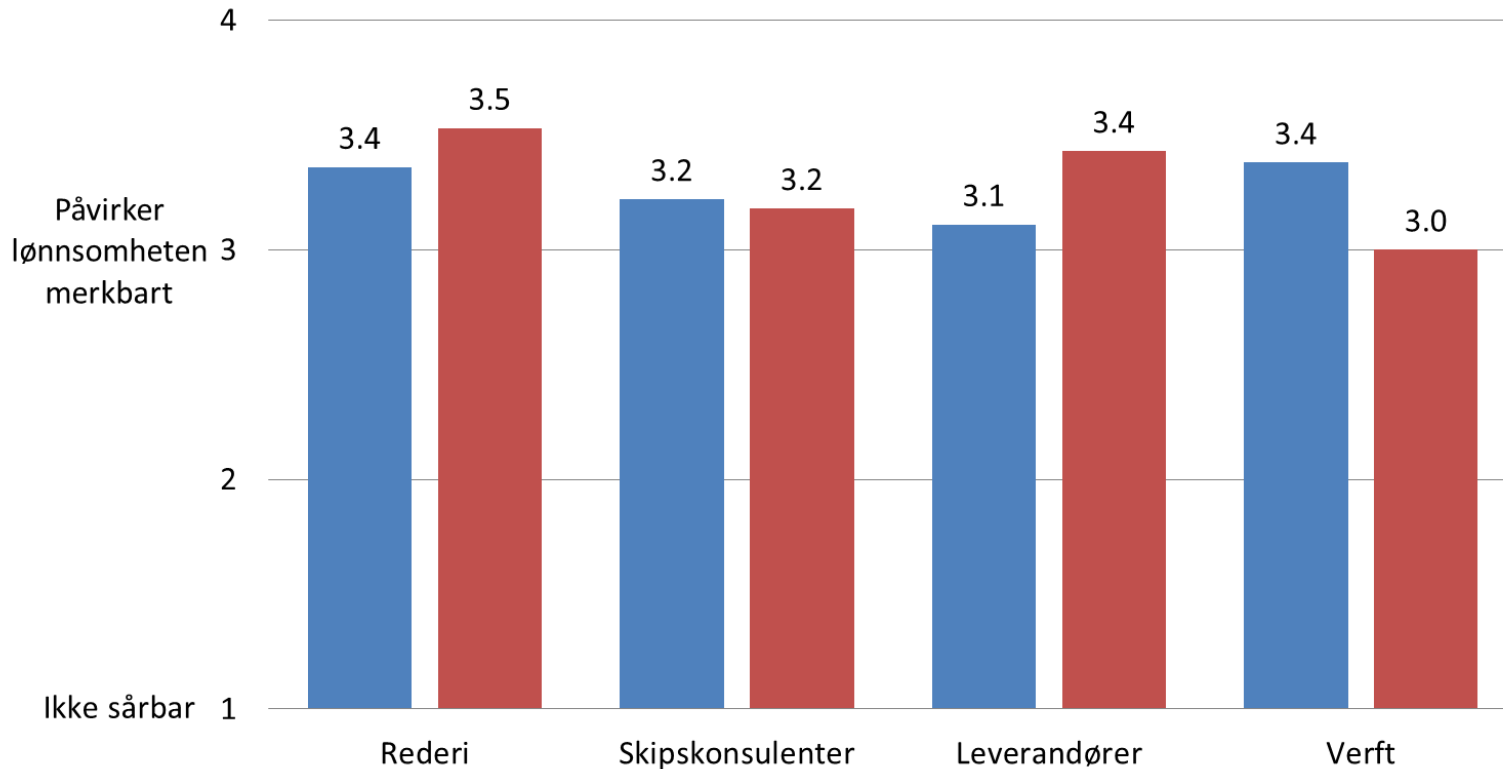

Sårbarhet

kostnadsmessig konkurransevne

Svært sårbar 5

■ 2012 ■ 2013

Markedsutsiktene de nærmeste årene

- Både IMF, IEA og OECDs analyser forventer rimelig høy økonomisk vekst de nærmeste årene
- Rekordhøye investeringer på norsk sokkel etter SSB telling med 212 mrd i år og 215 mrd neste år
- Noe nedgang i veksten på offshore investeringer globalt, men fra et høyt nivå
- Mye av veksten i oljetilførsel vil komme fra offshore aktivitet med vekst i boring og flyttbare rigger, samt behov for mer kapasitet på offshore service skip
- Nye funn og forlengelsen med haleproduksjon medfører at beslutninger om høy aktivitet allerede er tatt og i gang, som for norsk sokkel kan øke behovet for flyttbare rigger
- Selv om tilgangen ved nykontraheringer globalt fortsatt er høy og øker kapasiteten så vil aktivitetsnivået offshore globalt fortsatt vise vekst høy nok til å dekke kapasiteten?
- Dette peker mot at ratene kan forventes å bedre seg de nærmeste årene i tråd med de forventningene næringen selv har (oppgangen gått litt senere enn ventet)

Scenarier 2020

Globale forutsetninger

- Frem mot 2020 (2035) forventer IEA fortsatt høye oljepriser og vedvarende høye investeringer
- Forventning til høye oljepriser frem mot 2035 vil drive aktivitetsnivået offshore
- Den industribaserte delen av klyngen viser overlevelsessevne på høykvalitetssegmentet og kompensere kostnadmessig konkurransevne med kvalitet og sterkt fokus på produktivitetstiltak

Scenarier 2020

Situasjonsbeskrivelsen

- De siste åtte årene har klyngen vokst fra rundt 15.000 årsverk til i dag over 20.000 i fylket
- Situasjonen i 2013 peker mot rimelig god økonomi for klyngen og en vekst tilbake til trend etter nedgangen fra finanskrisen
- Ordreinngangen er nå god og ordresituasjonen de nærmeste årene også rimelig god
- Samlet status for klyngen 2013 synes å gi grunnlag for vekst

Scenarier 2020

Trendscenarier

- Boomen fra sommeren 2004 var drevet av "Kina-effekten", høye oljepriser og høyt aktivitetsnivå, og frem mot 2020 får vi fortsatt vekst
- Den sterke veksten i leverandørnæringen vil trolig være noe lavere i neste vekstperiode som følge av mindre drakraft fra verft globalt, samt at mer av produksjonsveksten kan komme ute
- Rederiene kan fortsatt få sterk vekst selv om arbeidsmarkedet kan bli en flaskehals for rekruttering av norske sjøfolk
- Verftene har vist stabil sysselsetting i forrige boom og forventes fortsatt å holde stabilt nivå
- Samlet vokser neppe klyngen med 5.000 årsverk som i forrige boom, men fortsatt kan vi se for oss vekst på 2.000-3.000

Scenarier 2020

Økende sårbarhet

- Hard landing i Kina med lavere global økonomisk vekst og lavere oljepriser har økt noe i sannsynlighet
- Vedvarende svakere rater for rederiene gir bråstans i nykontraheringer
- Kostnadsinflasjon gir større sårbarhet for oljeselskapene ved oljeprisfall og behov for egenkapital ved nye investeringer
- Klimaforhandlingene i 2015 og internasjonal avtale gjeldende fra 2020 kan påvirke tiltak og forventninger mot lavere petroleumsforbruk
- Mangel på kostnadsmessig konkurransevne i et marked med høy overkapasitet gir økt konkurranse fra Asia
- Den maritime klyngen i fylket har historisk vist stor overlevelsessevne i nedgangstider, men er sårbar for mer langvarige fall i oljepris og aktivitetsnivå offshore

Oppsummering

- Status for klyngen i 2013 er god og i god trend til å nyte godt av ny vekst
- Både markedsutsikter og kostnadmessig konkurransevne peker mot noe større sårbarhet
- Det mest sannsynlige scenarioet for klyngen, som de siste tjue årene har vist stor omstillingsevne, er at veksten fortsetter de nærmeste årene og at vi når en ny topp i 2020
- Utfordringen er som i forrige vekstperiode å utnytte et godt internasjonalt marked til egen fordel med sterkt fokus på innovasjon, kompetanseutvikling og smarte logistiske løsninger for å kompensere for høyt kostnadsnivå